

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ |

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ||

శ్రీమద్వాల్మీకీయరామాయణం

|| సుందరకాండం ||

షట్చత్వారింశః సర్గః

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using L^AT_EX, skt, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీసీతారామాభ్యాం నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

॥ సుందరకాండం ॥
షట్చత్వారింశః సర్గః

రావణస్య పంచసేనాపతీనాం వధః

హతాఽ మంత్రిసుతాఽ బుద్ధ్వా వానరేణ మహాత్మనా |
రావణః సంవృతాకారశ్చకార మతిముత్తమాం || 5.46.1 ||

స విరూపాక్షయూపాక్షౌ దుర్ధరం చైవ రాక్షసం |
ప్రఘసం భారకర్ణం చ పంచ సేనాగ్రనాయకాఽ || 5.46.2 ||

సందిదేశ దశగ్రీవో వీరాఽ నయవిశారదాఽ |
హనూమద్గ్రహణేఽవ్యగ్రాఽ వాయువేగసమాఽ యుధి || 5.46.3 ||

యాత సేనాగ్రగాః సర్వే మహాబలపరిగ్రహాః |
సవాజిరథమాతంగాః స కపిః శాస్యతామితి || 5.46.4 ||

యత్తైశ్చ ఖలు భావ్యం స్యాత్ తమాసాద్య వనాలయం |
కర్మ చాపి సమాధేయం దేశకాలావిరోధితం || 5.46.5 ||

న హ్యహం తం కపిం మన్యే కర్మణా ప్రతి తర్కయఽ |
సర్వథా తన్మహద్ భూతం మహాబలపరిగ్రహం || 5.46.6 ||

వానరోఽయమితి జ్ఞాత్వా నహి శుద్ధ్యతి మే మనః |
నైవాహం తం కపిం మన్యే యథేయం ప్రస్తుతా కథా || 5.46.7 ||

భవేదింద్రేణ వా సృష్టమస్మదర్థం తపోబలాత్ |
సనాగయక్షగంధర్వదేవాసురమహర్షయః || 5.46.8 ||

యుష్మాభిః ప్రహితైః సర్వైర్మయా సహ వినిర్జితాః |
తైరవశ్యం విధాతవ్యం వ్యలీకం కించిదేవ నః || 5.46.9 ||

తదేవ నాత్ర సందేహాః ప్రసహ్య పరిగృహ్యతాం |
యాత సేనాగ్రగాః సర్వే మహాబలపరిగ్రహాః || 5.46.10 ||

సవాజిరథమాతంగాః స కపిః శాస్యతామితి |
నావమానోఽభవద్భిశ్చ కపిర్ధీరపరాక్రమః || 5.46.11 ||

దృష్టౌ హి హరయః పూర్వే మయా విపులవిక్రమాః |
వాలీ చ సహ సుగ్రీవో జాంబవాంశ్చ మహాబలః || 5.46.12 ||

నీలః సేనాపతిశ్చైవ యే చాన్యే ద్వివిదాదయః |
నైవ తేషాం గతిర్భిమా న తేజో న పరాక్రమః || 5.46.13 ||

న మతిర్న బలోత్సాహో న రూపపరికల్పనం |
మహత్సత్త్వమిదం జ్ఞేయం కపిరూపం వ్యవస్థితం || 5.46.14 ||

ప్రయత్నం మహదాస్థాయ క్రియతామస్య నిగ్రహాః |
కామం లోకాస్త్రయః సేంద్రాః ససురాసురమానవాః || 5.46.15 ||

భవతామగ్రతః స్థాతుం న పర్యాప్తా రణాజిరే |
తథాపి తు నయజ్ఞేన జయమాకాంక్షతా రణే || 5.46.16 ||

ఆత్మా రక్ష్యః ప్రయత్నేన యుద్ధసిద్ధిర్హి చంచలా |
తే స్వామివచనం సర్వే ప్రతిగృహ్య మహౌజసః || 5.46.17 ||

సముత్పేతుర్మహావేగా హుతాశసమతేజసః |
రథైశ్చ మత్తైర్నాగైశ్చ వాజిభిశ్చ మహాజవైః || 5.46.18 ||

శస్త్రైశ్చ వివిధైస్తీక్షైః సర్వైశ్చోపహితా బలైః |
తతస్తు దదృశుర్వీరా దీప్యమానం మహాకపిం || 5.46.19 ||

రశ్మిమంతమివోద్యంతం స్వతేజోరశ్మిమాలినం |
తోరణస్థం మహావేగం మహాసత్త్వం మహాబలం || 5.46.20 ||

మహామతిం మహోత్సాహం మహాకాయం మహాభుజం |
తం సమీక్ష్యైవ తే నర్వే దిక్షు సర్వాస్వవస్థితాః || 5.46.21 ||

తైస్త్వైః ప్రహరణైర్భిమైరభిపేతుస్తతస్తతః |
తస్య పంచాయసాస్తీక్షాః సితాః పీతముఖాః శరాః |
శిరస్యత్పలపత్రాభా దుర్ధరేణ నిపాతితాః || 5.46.22 ||

స తైః పంచభిరావిద్ధః శరైః శిరసి వానరః |
ఉత్పపాత నదన్ వ్యోమ్ని దిశో దశ వినాదయన్ || 5.46.23 ||

తతస్తు దుర్ధరో వీరః సరథః సజ్జకార్ముకః |
కిరన్ శరశతైర్నైకైరభిపేదే మహాబలః || 5.46.24 ||

స కపిర్వారయామాస తం వ్యోమ్ని శరవర్షిణం |
వృష్టిమంతం పయోదాంతే పయోదమివ మారుతః || 5.46.25 ||

అర్ద్యమానస్తతస్తేన దుర్ధరేణానిలాత్మజః |
చకార నినదం భూయో వ్యవర్ధత చ వీర్యవాన్ || 5.46.26 ||

స దూరం సహసోత్పత్య దుర్ధరస్య రథే హరిః |
నిపపాత మహావేగో విద్యుద్రాశిర్గిరావివ || 5.46.27 ||

తతః స మథితాష్టాశ్వం రథం భగ్నాక్షకూబరం |
విహాయ న్యపతద్ భూమౌ దుర్ధరస్త్వక్తజీవితః || 5.46.28 ||

తం విరూపాక్షయూపాక్షౌ దృష్ట్వా నిపతితం భువి |
తౌ జాతరోషౌ దుర్ధరావుత్పేతతురరిందమౌ || 5.46.29 ||

స తాభ్యాం సహసోత్సుత్య విష్టితో విమలేఽంబరే |
ముద్గరాభ్యాం మహాబాహుర్వక్షస్యభిహతః కపిః || 5.46.30 ||

తయోర్వేగవతోర్వేగం నిహత్య స మహాబలః |
నిపపాత పునర్భూమౌ సుపర్ణ ఇవ వేగితః || 5.46.31 ||

స సాలవృక్షమాసాద్య సముత్పాట్య చ వానరః |
తావుభౌ రాక్షసౌ వీరో జఘాన పవనాత్మజః || 5.46.32 ||

తతస్తాంస్త్రీ హతాంజ్ఞాత్వా వానరేణ తరస్వినా |
అభిపేదే మహావేగః ప్రసహ్య ప్రఘసో బలీ || 5.46.33 ||

భాసకర్ణశ్చ సంక్రుద్ధః శూలమాదాయ వీర్యవాన్ |
ఏకతః కపిశార్దూలం యశస్వినమవస్థితౌ || 5.46.34 ||

పట్టశేన శితాగ్రేణ ప్రఘసః ప్రత్యపోధయత్ |
భాసకర్ణశ్చ శూలేన రాక్షసః కపికుంజరం || 5.46.35 ||

స తాభ్యాం విక్షత్తైర్గాత్తైరస్పర్దిగ్ధతనూరుహాః |
అభవద్ వానరః క్రుద్ధో బాలసూర్యసమప్రభః || 5.46.36 ||

సముత్పాట్య గిరేః శృంగం సమృగవ్యాలపాదపం |
జఘాన హనుమాన్ వీరో రాక్షసౌ కపికుంజరః |
గిరిశృంగసునిష్పిష్టౌ తిలశస్తౌ బభూవతుః || 5.46.37 ||

తతస్తేష్వవసన్నేషు సేనాపతిషు పంచసు |
బలం తదవశేషం చ నాశయామాస వానరః || 5.46.38 ||

అశ్వైరశ్వాన్ గజైర్నాగాన్ యోధైర్యోధాన్ రథై రథాన్ |
స కపిర్నాశయామాస సహస్రాక్ష ఇవాసురాన్ || 5.46.39 ||

హయైర్నాగైస్తురంగైశ్చ భగ్నాక్షైశ్చ మహారథైః |
హతైశ్చ రాక్షసైర్భూమీ రుద్ధమార్గా సమంత తః || 5.46.40 ||

త తః కపిస్తాన్ ధ్వజినీపతీన్ రణే
నిహత్య వీరాన్ సబలాన్ సవాహనాన్ |
తథైవ వీరః పరిగృహ్య తోరణం
కృతక్షణః కాల ఇవ ప్రజాక్షయే || 5.46.41 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షట్చత్వారింశః సర్గః ||